

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\K\Kafka Franz\Kafka_Franz-Topič.pdb

PDB Name: Topič
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 22.5.2005
Modification Date: 22.5.2005
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Topič

Franz Kafka

Když šestnáctiletý Karel Rossmann, který byl chudáky rodiči poslán do Ameriky, poněvadž ho svedla služebná a měla s ním dítě, na lodi zpomalující už jízdu vplouval do newyorského přístavu, spatřil, jako by sochu Svobody, kterou už dlouho pozoroval, najednou prudčeji ozářilo slunce. Její paže s mečem strměla jako předtím do výše a kolem sochy volně proudil svobodný vzduch.

"To je výška!" řekl si, a jelikož se vůbec neměl k odchodu, zatlačil ho stále vzrůstající zástup nosičů zavazadel, procházejících kolem něho, pozvolna až k palubnímu zábradlí.

Mladý muž, s nímž se za jízdy trochu seznámil, přešel kolem a řekl: "Tak co, nechce se vám ještě vystupovat?" "Vždyť jsem připraven," řekl Karel, usmál se na něho a dal si na rameno kufr, z bujnosti a protože byl mladý a silný. Ale jak se tak díval za svým známým, který pohupoval holí a už se s ostatními vzdaloval, zpozoroval celý zděšený, že dole v lodi zapomněl deštník. Poprosil rychle známého, jehož to podle všeho příliš nepotěšilo, aby mu laskavě u kufru chvilku posečkal, ještě se rozhlédl kolem, aby trefil, až se bude vracet, a rychle odešel. Dole s politováním zjistil, že chodba, kterou by si byl velice zkrátil cestu, je najednou zavřená, což asi souviselo s tím, že všichni cestující musí z lodi vystoupit, a tak si musel s obtížemi hledat cestu spoustou malých místností, po krátkých schodech, za nimiž vždy znovu následovaly další schody, chodbami, které neustále někam odbočovaly, prázdnou místností s opuštěným psacím stolem, až opravdu nadobro zabloudil, neboť tou cestou šel jen jednou nebo dvakrát a pokaždé ve větší společnosti. Nevěda si rady, a jelikož nikoho nepotkal a neustále jen nad sebou slyšel šoupaní tisíce lidských nohou a jako oddychování vnímal z dálky poslední pracovní záchvěvy zastavených už strojů, začal bez rozmyšlení bušit na první malé dveře, před nimiž se při svém bloudění zastavil.

"Vždyť je otevřeno," ozvalo se zevnitř, a Karel si poctivě oddechl a otevřel dveře. "Proč tak bláznivě boucháte na dveře?" zeptal se obrovitý muž a sotva na Karla pohlédl. Do ubohé kabiny, v níž těsně vedle sebe jako ve skladišti stála postel, skříň, židle a ten muž, dopadalo jakýmsi horním světlíkem kalné, nahoře na lodi dávno opotřebované světlo. "Zabloudil jsem," řekl Karel, "ani jsem si toho tak za jízdy nevšiml, ale je to hrozně velká loď." "Tak to máte pravdu," řekl muž s jistou pýchou a nepřestal dělat cosi se zámekem kufříku, jež neustále oběma rukama přivíral, aby si poslechl, jak zaklapne západka. "Ale pojdte přece dál!" řekl muž potom, "nebudete přece stát venku!" "Neruším?" zeptal se Karel. "A pročpak byste rušil!" "Vy jste Němec?" hleděl se Karel ještě ujistit, neboť mnoho slyšel o nebezpečí, které v Americe nově přichozím hrozí zvláště od Irů. "To jsem, to jsem," řekl muž. Karel stále váhal. Tu vzal muž zničehonic za kliku, zavřel rychle dveře a postrčil jimi Karla k sobě dovnitř. "Nesnesu, když se mi sem někdo dívá z chodby," řekl muž a už zase pracoval na kufru, "každý si tu běhá kolem a dívá se dovnitř, čert to má vydržet!" "Ale vždyť je chodba úplně prázdná," řekl Karel, který tu nepohodlně stál přimáčkнутý k pelesti. "Ano, teď," řekl muž. Vždyť jde o "ted", říkal si Karel, s tím člověkem je těžká řeč. "Lehněte si přece na postel, tam máte víc místa," řekl muž. Karel po ní lezl, jak se dalo, a nahlas se přitom zasmál prvnímu marnému pokusu vyhoupnout se nahoru. Sotva však byl na posteli, zvolal: "Proboha, vždyť jsem docela zapomněl na svůj kufr." "Kdepak je?" "Nahoře na palubě, jeden známý ho hlídá. Jak se jen jmenuje?" A z tajné kapsy, kterou mu matka na cestu všila do podšívky kabátu, vyndal navštívenku. "Butterbaum, Franz Butterbaum." "Potřebujete ten kufr moc nutně?" "Zajisté." "Tak proč jste ho tedy svěřil cizímu člověku?" "Zapomněl jsem dole deštník a běžel jsem pro něj, ale nechtělo se mi vléci kufr s sebou. Pak jsem také ještě zabloudil." "Jste sám? Bez doprovodu?" "Ano, sám." Asi bych se měl toho člověka držet, blesklo Karlovi hlavou, kde hned tak najdu lepšího přítele. "A teď jste ztratil ještě i kufr. O deštníku ani nemluvíme." A muž se posadil na židli, jako by ho teď Karlova záležitost začala trochu zajímat. "Věřím ale, že kufr není ještě ztracen." "Víra tvá tě spasí," řekl muž, a silně se podrbal v tmavých krátkých hustých vlasech, "s přístavy se na lodi mění také mravy. V Hamburku by váš Butterbaum kufr možná pohlídal, tady už s největší pravděpodobností není po obou ani stopy." "Tak to se ale musím hned podívat nahoru," řekl Karel a rozhlédl se, jak by se dostal ven. "Jen tu zůstaňte," řekl muž a přímo hrubým úderem ruky do prsou ho srazil zpátky na postel. "Pročpak?" zeptal se Karel nevrle. "Protože to nemá smysl," řekl muž, "za malou chvilku půjdu taky, tak půjdeme spolu. Buď je kufr ukradený, pak není pomoci, anebo ho tam ten člověk nechal stát, pak ho tím spíš spíš najdeme, až se loď úplně vyprázdní. A stejně tak i deštník." "Vyznáte se na

lodi?" zeptal se Karel nedůvěřivě a zdálo se mu, jako by byl nějaký háček v jinak přesvědčivé myšlence, že na prázdné lodi se jeho věci nejlépe najdou. "Jsem přece lodní topič," řekl muž. "Vy jste lodní topič!" zvolal Karel radostně, jako by to překonalo všechno očekávání, a opřen o loket prohlížel si muže pozorněji. "Právě před kabinou, kde jsem spal s tím Slovákem, bylo okénko, kterým bylo vidět do strojovny." "Ano, tam jsem pracoval," řekl topič. "Vždy jsem se velmi zajímal o techniku," řekl Karel, jehož myšlenky se stále ubíraly určitým směrem, "a jistě bych se později stal inženýrem, kdybych byl nemusel jet do Ameriky." "A proč jste musel jet?" "Ale!" řekl Karel a odbyl celou záležitost mávnutím ruky. Přitom s úsměvem hleděl na topiče, jako by ho prosil i za promínutí toho, k čemu se nepřiznal. "Nějaký důvod to asi mělo," řekl topič a nebylo docela jasné, chce-li tím vybičdnout, aby mu ten důvod pověděl, anebo tomu zabránit. "Také bych se teď mohl stát topičem," řekl Karel, "rodičům je teď úplně lhostejné, co ze mne bude." "Mé místo bude volné," řekl topič, a plně si to uvědomiv, strčil ruce do kapes a přehodil na postel nohy vězící v nabíraných ocelově šedých kalhotách z látky podobné kůži a natáhl je. Karel se musel odsunout víc ke stěně. "Vy odcházíte z lodi?" "Ovšem, dnes odtud mizíme." "Pročpak? Nelíbí se vám tu?" "Tak už to chodí, nerozhoduje vždycky, jestli se něco člověku líbí nebo nelíbí. Ostatně máte pravdu, taky se mi tu nelíbí. Asi nemyslíte vážně, že byste se stal topičem, ale zrovna pak se jím člověk může nejspíš stát. Já vám to tedy rozhodně neradím. Jestli jste chtěl studovat v Evropě, tak proč nechcete studovat tady? Americké univerzity jsou přece nesrovnatelně lepší než evropské." "To je jistě možné," řekl Karel, "ale já přece nemám na studium skoro žádné peníze. Četl jsem sice o někom, kdo ve dne pracoval v obchodě a v noci studoval, až se z něho stal doktor a myslím starosta, ale k tomu je přece třeba velké vytrvalosti, ne? Bojím se, že ta mi schází. Kromě toho jsem nebyl nijak zvlášť dobrým žákem, odchodem ze školy se mi vskutku ulevilo. A zdejší školy jsou možná ještě přísnější. Anglicky skoro ani neumím, vůbec jsou zde velmi zaujati proti cizincům, myslím si." "Také jste to už zakusil? No, tak to je dobře. Tak to jste můj člověk. Podívejte, jsme přece na německé lodi, patří lince Hamburk-Amerika, proč tu nejsme sami Němci? Proč je vrchní strojník Rumun? Jmenuje se Šubal. To je přece k nevíře. A ten darebák odírá nás Němce na německé lodi! Nemyslete si," - došel mu dech, zamával rukou jako pochodní - "že si stěžuji pro nic za nic. Vím, že nemáte žádný vliv a že sám jste ubohý mládeneček. Ale co je moc, je moc!" A několikrát udeřil do stolu pěstí a nespouštěl z ní přitom oči. "Sloužil jsem už přece na tolika lodích -" a jmenoval dvacet jmen jedno za druhým, jako by to bylo jedno slovo, Karel z toho byl nadobro zmatený - "a vynikal jsem, pochvalovali si mě, pracoval jsem, jak si to přáli moji kapitáni, na jedné obchodní plachetnici jsem byl dokonce několik let" - zvedl se, jako by to byl vrchol jeho života - "a tady na téhle škatuli, kde je všechno nalajnováno, kde veškerý důvtip je nežádoucí, tady nejsem k ničemu, tady stojím pořád v cestě tomu Šubalovi, jsem lenoch, zasluhuji vyhazov a mzdu dostávám z milosti. Chápete to? Já ne." "To si nesmíte nechat líbit," řekl Karel rozčileně. Přestal téměř mít pocit, že je na nejisté půdě lodi, na pobřeží neznámého světadílu, tak si tu na topičově posteli připadal jako doma. "Byl jste už u kapitána? Už jste se u něho domáhal svého práva?" "Ach jděte, jděte radši pryč. Nechci vás tu vidět. Neposloucháte, co říkám, a dáváte mi rady. Jakkpak mám jít ke kapitánovi!" A topič se zas unaveně posadil a ukryl obličej do dlaní.

Lepší radu mu dát nemohu, říkal si Karel. A vůbec se mu zdálo, že si měl raději jít pro kufr než dávat zde rady, které se přece zdají jen hloupé. Když mu otec ten kufr navždy odevzdával, zeptal se žertem: "Jak dlouho jej budeš mít?", a teď je ten drahý kufr možná už vážně ztracený. Jedinou útěchou ještě bylo, že se otec může o jeho nynějším postavení sotva co dovědět, i kdyby po tom pátral. Lodní společnost může jen ještě tak sdělit, že s ní doplul až do New Yorku. Lito však Karlovi bylo, že věci v kufru dosud sotva použil, ačkoliv by byl například dávno potřeboval převléknout si košili. To tedy šetřil na nepravém místě -; právě teď na počátku své životní dráhy, kdy bude potřebovat chodit čistě oblečený, bude muset nosit špinavou košili. Jinak by ztráta kufru nebyla ani tak zlá, neboť oblek, který má na sobě, je dokonce lepší než ten v kufru, tamto je vlastně jen náhradní oblek, jež matka musela ještě před samým odjezdem vyspravit. Také si teď vzpomněl, že v kufru je ještě kus veronského salámu, jež mu matka přibalila jako zvláštní dárek, mohl však z něho sníst jen velice malou část, protože během plavby neměl vůbec chuť a úplně mu stačila polévka, kterou rozdávali v podpalubí. Teď by ale měl ten salám rád po ruce, aby jím uctil topiče. Takoví lidé se totiž snadno získají, když se jim podstrčí nějaká maličkost, to Karel věděl ještě od otce, jenž si tím, že rozdával doutníky, získal všechny nižší zaměstnance, s nimiž přicházel obchodně do styku. Teď už měl Karel u sebe na rozdávání jen peníze a na ty nechtěl prozatím sahat, když už možná přišel o kufr. Jeho myšlenky se ke kufru znova vracely, a nemohl teď skutečně pochopit, proč ten kufr za jízdy tak bedlivě hlídal, že ho hlídání skoro připravilo o spánek, když si teď tentýž kufr nechal tak snadno vzít. Vzpomínal, jak těch pět nocí ustavičně podezíral malého Slováka, ležícího dvě lůžka nalevo od něho, že má na jeho kufr spadeno. Ten Slovák číhal jen na to, až Karel konečně přemožen slabostí na chvilku zdřímne, aby si mohl kufr přitáhnout dlouhou tyčí, s níž si ve dne v jednom kuse hrál nebo cvičil. Ve dne vypadal ten Slovák dost nevinně, ale sotva nastala noc, zvedal se občas z lůžka a díval se smutně po Karlově kufru. Karel to zcela zřetelně viděl, neboť stále někdo tu a tam rozsvěcel s neklidem vystěhovalce světélko, ačkoliv to bylo podle lodního řádu zakázáno, a pokoušel se luštit nesrozumitelné prospekty vystěhovalce agentur. Bylo-li takové světlo poblíž, tak Karel mohl trochu podřimovat, bylo-li však vzdálené nebo byla-li tma, tak musel mít oči otevřené. To vypětí ho jaksepatří vyčerpalo, a pak bylo asi úplně zbytečné. Ten Butterbaum, kdyby ho tak jednou někde potkal!

V tu chvíli se venku ve velké dálce do naprostého dosud ticha ozvaly slabé, krátké údery jakoby dětských nohou, přibližovaly se a sílily, a pak to byl klidný pochod mužů. Šli zřejmě jeden za druhým, což bylo v té úzké chodbě přirozené, bylo slyšet jakoby řinčení zbraní. Karel, který se už na posteli chystal natáhnout k spánku zbavenému všech starostí o kufr a o Slováka, polekaně vyskočil a strčil do topiče, aby ho konečně upozornil, neboť se zdálo, že čelo zástupu zrovna dorazilo ke dveřím. "To je lodní kapela," řekl topič, "hráli nahoře a teď jdou balit. Teď je po všem, a my můžeme jít. Pojděte!" Vzal Karla za ruku, sundal ještě v poslední chvíli ze stěny nad postelí zarámovaný obrázek Matky Boží, nacpal ho do náprsní kapsy, popadl kufr a rychle s Karlem odešel z kabiny.

"Teď jdu do kanceláře a řeknu těm pánům, co si myslím. Už tady není žádný pasažér, není potřeba brát ohledy." To vše topič různě opakoval, a jak šli, chtěl nakopnout a po straně zašlápnout krysu, která jim běžela přes cestu, odkopl ji však, takže jen rychleji ještě včas zalezla do díry. Vůbec se pohyboval pomalu, neboť měl nohy sice dlouhé, ale přece příliš těžké.

Prošli kuchyňským oddělením, kde několik děvčat ve špinavých zástěrách - naschvál si je polily - cídilo ve velkých kádích nádobí. Topič si zavolal jistou Linu, objal ji v pase, vedl si ji kousek s sebou a ona se k němu neustále koketně tiskla. "Teď je výplata, chceš jít se mnou?" zeptal se. "Proč se mám namáhat, přines mi peníze radši sem," odpověděla, vyklouzla mu z objetí a odběhla. "Kdepak jsi splášil toho hezkého chlapce?" volala ještě, ale na odpověď už nečekala. Všechna děvčata přerušila práci a bylo slyšet, jak se smějí.

Oni však šli dál a přišli ke dveřím, nad nimiž byl trojúhelníkový štít, podpíraný malými pozlacenými karyatidami. Na lodní výbavu to vypadalo velice přepychově. Karel zjišťoval, že nikdy nepřišel na tuto straku, která byla za jízdy patrně vyhrazena cestujícím první a druhé třídy, kdežto nyní před velkým úklidem lodi byly spojovací dveře vysazeny. Skutečně už také potkali několik mužů, kteří nesli na ramenou košťata a kteří topiče zdravili. Karel žasl, jak velký je tu provoz; v mezipalubí se o tom pravda mnoho nedověděl. Po chodbách byly též nataženy dráty elektrického vedení a neustále bylo slyšet zvonek.

Topič zaklepal uctivě na dveře, a když se ozvalo: "Dále!", vyzval pohybem ruky Karla, aby se nebál a vstoupil. Ten také vstoupil, ale zůstal stát u dveří. Za třemi okny místnosti spatřil mořské vlny a při pohledu na jejich radostný pohyb se mu rozbušilo srdce, jako by se byl neřval na moře nepřetržitě po pět dlouhých dní. Velké lodi si vzájemně křížily cestu a poddávaly se nárazům vln, jen pokud to jejich tíha dovolovala. Když člověk přimhouřil oči, zdálo se, že se ty lodi svou tíhou kymácejí. Na stožárech měly úzké, ale dlouhé vlajky, které byly sice za plavby napjaté, ale přesto se ještě třepetaly. Ozvaly se výstřely na pozdrav, nejspíše z válečných lodí, dělové hlavně jedné takové lodi, mjející je v nevelké vzdálenosti, vrhaly třpytivé odlesky svých ocelových plášťů a bezpečná, hladká, a přece nevyvážená plavba jako by se s nimi mazlila. Malé loďky a čluny bylo možno, alespoň ode dveří, pozorovat jen v dálce, jak v houfech vplouvají do volných prostorů mezi velkými loděmi. Ale za tím vším stál New York a díval se na Karla stovkami tisíců oken svých mrakodrapů. Ano, v téhle místnosti člověk ví, kde je.

U kulatého stolu seděli tři páni, jeden lodní důstojník v modré letní uniformě, ti dva druzí, úředníci přístavní správy, v černých amerických uniformách. Na stole ležely vysoko narovnané různé dokumenty, které důstojník nejdřív letmo přehlédl s perem v ruce a pak je podal druhým dvěma, kteří je tu četli, tu si z nich dělali výpisky, tu je zase vkládali do aktovek, pokud zrovna ten, co skoro nepřetržitě skřípal zuby, nediktoval svému kolegovi něco do protokolu.

U okna seděl za psacím stolem zády ke dveřím menší pán a obíral se velkými folianty seřazenými před ním ve výši hlavy na bytné polici. Vedle něho stála otevřená pokladna, aspoň na první pohled prázdná.

Druhé okno bylo volné a byl z něho nejlepší výhled. V blízkosti třetího však stáli dva pánové a polohlasně se bavili. Jeden se opíral o stěnu vedle okna, měl na sobě také lodní uniformu a hrál si s jílcem kordu. Ten, s nímž hovořil, byl obrácen k oknu, a když se tu a tam pohnul, odhalil tím zčásti spoustu řádů, které měl ten druhý na prsou. Byl v civilu a měl tenkou bambusovou hůlku, která též odstávala jako kord, neboť měl obě ruce zapřené v bok.

Karel neměl mnoho času, aby si vše prohlédl, neboť brzy k nim přistoupil sluha, podíval se na topiče, jako by sem nepatřil, a otázel se ho, co vlastně chce. Topič odpověděl tak tiše, jak byl tázan, že chce mluvit s panem vrchním pokladníkem. Sluha za svou osobu tuto prosbu pohybem ruky zamítl, přesto však šel po špičkách k pánovi s folianty, velkým obloukem se vyhýbaje kulatému stolu. Tento pán - to bylo jasně vidět - při sluhových slovech přímo strnul, ale nakonec se obrátil k muži, který si přeje s ním mluvit, pak naprosto odmítavě rozkládal rukama směrem k topiči a pro jistotu i směrem k sluhovi. Poté se sluha vrátil k topiči a řekl mu tónem, jako by se mu s něčím svěřoval: "Okamžitě táhněte z téhle místnosti!"

Topič se po té odpovědi podíval z výšky na Karla, jako by Karel byl jeho srdcem, jemuž si němě stěžuje na své trápení. Karel se dál nerozmýšlel, vyrazil a přeběhl napříč místností, že dokonce lehce zavadil o důstojníkovu židli; sluha běžel v předklonu s ním s rukama připravenýma jej obejmout a chytit, jako by honil nějaký hmyz, ale Karel byl u stolu vrchního pokladníka první a chytil se stolu pro případ, že by se sluha pokusil jej odvléci.

Samozřejmě celá místnost hned ožila. Lodní důstojník u stolu vyskočil, páni z přístavního úřadu klidně, ale pozorně přihlíželi, oba páni u okna si stoupli vedle sebe, sluha ucouvl, jelikož usoudil, že již nemá co dělat tam, kde už projevují zájem vysocí pánové. Topič u dveří napjatě čekal na okamžik, až bude třeba jeho pomoci. Vrchní pokladník se posléze ve svém křesle prudce otočil doprava.

Karel vystrachal z tajné kapsy, kterou se nerozpakoval vystavit pohledům těch lidí, svůj cestovní pas a místo dalšího představování jej otevřený položil na stůl. Vrchní pokladník patrně ten pas považoval za podružnou věc, neboť jej dvěma prsty odhodil stranou, načež Karel jej znovu zastrčil, jako by tato formalita byla uspokojivě vyřízena.

"Dovoluji si říci," spustil pak, "že podle mého mínění se panu topiči stala křivda. Je zde jistý Šubal, který si na něho zasedl. Vždyť topič už k naprosté spokojenosti sloužil na mnoha lodích, které vám může všechny vyjmenovat, je pilný, myslí to se svou prací dobře a opravdu nelze pochopit, proč by neobstál zrovna na této lodi, kde přece služba není tak nesmírně těžká jako například na obchodních plachetnicích. Může to tudíž být jen pomluva, co mu brání v postupu a co ho připravuje o uznání, které by ho jinak zcela určitě neminulo. Promluvil jsem o té záležitosti jen obecně, své zvláštní stížnosti vám přednese sám." Karel se tímto proslovem obracel na všechny pány, poněvadž mu také všichni vskutku naslouchali, a zdálo se mnohem pravděpodobnější, že mezi všemi dohromady se najde jeden spravedlivý, než že by tím spravedlivým byl právě vrchní pokladník. Z chytrosti Karel kromě toho zamlčel, že topiče zná teprv tak krátkou dobu. Byl by ostatně mluvil ještě mnohem lépe, kdyby ho nerozčiloval rudý obličej pána s bambusovou hůlkou, kterou z místa, kde teď stál, spatřil poprvé.

"To vše je doslova pravda," řekl topič ještě dřív, než se ho někdo zeptal, ba ještě než na něho vůbec pohlédli. Tato topičova ukvapenost by byla velkou chybou, kdyby si ten pán s řády, rozhodně to byl kapitán, jak teď Karlovi svítilo, zřejmě už nepředsevzal, že topiče vyslechně: Napřáhl totiž ruku a zavolal na topiče hlasem tak pevným, že by se na něj dalo bušit kládou: "Pojďte sem!" Teď vše záleželo na tom, jak se topič zachová, neboť pokud šlo o spravedlivost jeho pře, o té Karel nepochyboval.

Naštěstí se při té příležitosti ukázalo, že topič už prošel velký kus světa. S dokonalým klidem sáhl do svého kufříku a vyňal z něho svazek papírů, jakož i zápisník, úplně pominul vrchního pokladníka, a jako by se to rozumělo samo sebou, šel s tím ke kapitánovi a rozložil své důkazní materiály na okenním parapetu. Vrchnímu pokladníkovi nezbývalo, než aby se tam sám obtěžoval. "Ten člověk je známý kverulant," řekl na vysvětlenou, "je víc v pokladně než ve strojně. Přivedl Šubala, toho klidného člověka, k úplnému zoufalství. Poslyšte!" obrátil se na topiče, "vy už tu svou dotěrnost skutečně přeháníte. Kolikrát už vás vyhodili z výplatních místností, jak si to za své zcela, naprosto a bezvýhradně neoprávněné požadavky zasluhujete! Kolikrát už jste odtamtud přiběhl do hlavní pokladny! Kolikrát už se vám po dobrém řeklo, že Šubal je váš bezprostřední představený a že jedině s ním se jako jeho podřízený musíte dohodnout! A teď si přijdete ještě i sem, když je zde pan kapitán, nestydíte se obtěžovat dokonce i jeho a není vám ani hanba přivést si s sebou tohoto chlapce, jehož vidím na lodi vůbec poprvé, aby přednesl vaše nechutná obvinění, která se naučil nazpaměť."

Karel se násilím držel, aby nevyskočil. Ale tu už také kapitán řekl: "Tak už si toho člověka vyslechněme. Stejně se mi zdá, že si Šubal někdy vede příliš samostatně, tím jsem ale nechtěl říci nic ve váš prospěch." Poslední slova platila topiči, bylo jen přirozené, že se ho hned nemohl zastat, ale zdálo se, že vše je na dobré cestě. Topič začal s vysvětlováním a přemohl se hned na začátku, když Šubala tituloval slovem "pan". Karel se u opuštěného psacího stolu vrchního pokladníka tak radoval, že samou radostí každou chvíli stiskl váhu na dopisy. - Pan Šubal je nespravedlivý! Pan Šubal dává přednost cizincům! Pan Šubal vykázal topiče ze strojně a nechal ho čistit záchody, což přece určitě není věc topiče! - Jednou byla dokonce vyslovena pochybnost o zdatnosti pana Šubala, která prý je spíš zdánlivá než skutečná. Na tomto místě se Karel upřeně zahleděl na kapitána, důvěřivě, jako by byl jeho kolega, aby se jen topičovým poněkud neobratným vyjadřováním nenechal ovlivnit v jeho neprospěch. Z jeho dlouhých řečí se nikdo stejně nedověděl nic určitého, a i když kapitán se stále ještě díval před sebe a v jeho očích bylo odhodlání vyslechnout tentokrát topiče až do konce, tak ostatní páni přece ztráceli trpělivost a topičův hlas už brzy v místnosti nevládl neomezeně, což vyvolávalo lečjaké obavy. Jako první uchopil pán v civilu bambusovou hůlku a tůkal jí, byť jen tiše, do parketové podlahy. Ostatní pánové na něho samozřejmě občas pohlédli, páni z přístavního úřadu, kteří měli zřejmě naspěch, sáhli znovu po spisech a začali je, ač ještě duchem trochu nepřítomni, prohlížet, lodní důstojník se znovu přisunul blíž k svému stolu a vrchní pokladník, který usoudil, že má vyhráno, si ironicky zhluboka povzdychl. Obecně se rozmáhající roztržitost jako by zůstal uchráněn jedině sluha, který zčásti cítil s trápením chudáka, jenž se octl mezi velkými pány, a vážně Karlovi přikyvoval, jako by tím chtěl cosi vysvětlit.

Zatím za okny dál plynul život v přístavu; kolem plula plochá nákladní loď s hromadou sudů, zřejmě obdivuhodně srovnaných, jelikož se nerozkutálely, a zavinila, že se v místnosti skoro setmělo; malé motorové čluny, které by si byl Karel, mít čas, teď mohl důkladně prohlédnout, svištěly rovněž do dále podle toho, jak muž vzpřímeně, stojící u kormidla trhavě pohyboval rukama; občas se z neklidné vody sama od sebe vynořovala podivná plovoucí tělesa, byla hned zase zaplavena a mizela udivenému zraku pod vodou; čluny zaoceánských parníků byly poháněny vpřed prudce veslujícími lodníky a byly plné cestujících, kteří v nich seděli tiše a nedočkavě tak, jak je do nich namakali, třebaže mnozí nepřestali otáčet hlavu podle měnících se scénérií. Nekonečný pohyb, neklid, který se z neklidného živlu přenášel na bezmocné lidi a jejich výtvary!

Ale vše nabádalo ke spěchu, k jasnosti, ke zcela přesnému podání; co však udělal topič? Rozpovídal se sice, až byl zpocený, papíry na okně nemohl už dávno třesoucíma se rukama udržet; ze všech stran se mu hrnuly na mysl stížnosti na Šubala, z nichž kterákoliv by podle jeho mínění stačila Šubala nadobro vyřidit, ale to, co dokázal předvést kapitánovi, byla jen žalostná míchanice všech stížností dohromady. Pán s bambusovou hůlkou si už dávno slabě pohvizdoval, dívaje se ke stropu, páni z přístavního úřadu už drželi důstojníka u svého stolu a netvářili se, že by ho ještě kdy propustili, vrchního pokladníka viditelně zdržoval jen kapitánův klid, aby nevyjel, sluha v pozoru očekával, že mu kapitán každou chvíli dá příkaz, co dál s topičem.

Ted' už Karel nemohl nečinně přihlížet. Šel tedy pomalu ke skupině a přitom tím rychleji uvažoval, jak by se do té záležitosti co nejobratněji pustil. Byl vskutku nejvyšší čas, stačí malá chvilka a oba mohou z kanceláře klidně vylézt. Kapitán je možná dobrý člověk a kromě toho má zrovna ted', jak se Karlovi zdálo, nějaký zvláštní důvod projevit se jako spravedlivý představený, ale koneckonců není přece nástrojem, na nějž by si každý mohl hrát, jak se mu zachce - a právě tak s ním jednal topič, ovšem proto, že byl v hloubi srdce nesmírně pobouřen.

A tak Karel topiči řekl: "Musíte to povědět jednodušeji, jasněji, tak jak to povídáte, nemůže to pan kapitán posoudit. Copak on zná všechny strojíky a poslíčky jménem, anebo dokonce křestním jménem, aby hned věděl, o koho běží, jakmile takové jméno vyslovíte? Seřadte si přece své stížnosti, ty nejdůležitější řekněte napřed a postupně ty ostatní, možná že pak už vůbec nebude nutné o většině z nich se ani zmiňovat. Mně jste to přece vždy líčil tak jasně!" Když se v Americe mohou krást kufrý, může se také občas zalhat, říkal si na omluvu.

Ale kdyby to jen bylo pomohlo! Jestlipak už není také příliš pozdě? Topič se sice hned odmlčel, když uslyšel známý hlas, ale očima zalitýma slzami, v nichž byla uražená mužská čest, hrozné vzpomínky a nesmírná nynější tíseň, už Karla ani dobře nepoznával. Jak ted' také měl - Karel to nyní mlčícímu topiči mlčky přiznával - jak ted' také měl najednou mluvit jinak, když se mu přece zdálo, že vše, co bylo třeba říci, už uvedl, ale nedostalo se mu sebemenšího uznání, a že na druhé straně dosud neřekl vůbec nic, a nemůže ted' přece od těch pánů očekávat, že vše znovu vyslechnou. A v takovou chvíli přijde ještě Karel, který jediný je na jeho straně, chce mu dávat dobrá naučení, ale místo toho mu dává najevo, že vše, vše je ztraceno.

Kdybych byl přišel dřív a nedíval se z okna, říkal si Karel, sklonil před topičem tvář a prudce přitiskl ruce ke švům kalhot na znamení, že je všem nadějším konec.

Ale topič tomu neporozuměl, tušil asi, že mu Karel dělá nějaké tajné výčitky, a v dobrém úmyslu mu je rozmluvit začal se ted' k dovršení všeho s Karlem přít. Ted', kdy přece páni u kulatého stolu byli už dávno popuzeni zbytečným rámusem, který je rušil v jejich důležité práci, kdy hlavnímu pokladníkovi začala kapitánova trpělivost zvolna připadat nepochopitelná a mohl okamžitě vybuchnout, kdy sluha, zase už zcela pod vlivem svých pánů, měřil topiče divokým pohledem a kdy konečně pán s bambusovou hůlkou, na něhož občas přátelsky pohlédl sám kapitán, byl již z topiče nadobro otupělý, ba zhnusený, vytáhl zápisníček a zabýval se zřejmě úplně jinými záležitostmi a jeho oči tékaly mezi zápisníkem a Karlem.

"Však já vím, však já vím," řekl Karel a měl co dělat, aby se ubránil přívalu topičových slov, namířených ted' proti němu, přesto se však na topiče během celého sporu ještě přátelsky usmíval. "Máte pravdu, máte, já o tom přece nikdy nepochyboval." Ze strachu, aby nebyl udeřen, by mu byl rád zadržel šermující ruce, ještě raději by ho ovšem zatlačil někam do kouta a pošeptal mu pár tichých, uklidňujících slov, která by nikdo jiný neslyšel. Avšak topič byl celý bez sebe. Karel ted' už dokonce začal nacházet jakousi útěchu v myšlence, že topič, bude-li nejhůř, dokáže silou svého zoufalství přemoci všech sedm přítomných mužů. Avšak na psacím stole, jak se stačil podívat, ležela deska se spoustou tlačítek elektrického vedení a ruka, která by je jednoduše stiskla, mohla vyvolat vzpouru na celé lodi se všemi jejími chodbami, plnými nepřátelských lidí.

Tu ke Karlovi přistoupil pán s bambusovou hůlkou, jenž přece dosud neprojevoval žádný zájem, a zeptal se ne zvlášť hlasitě, ale tak, že to bylo přes všechn topičův křik zřetelně slyšet: "Jápak se vlastně jmenujete?" V tom okamžiku se ozvalo zaklepání, jako by někdo za dveřmi na tato pánova slova čekal. Sluha pohlédl na kapitána, ten přikývl. Sluha šel tudíž ke dveřím a otevřel je. Venku stál ve starém kajzrroku muž prostřední postavy, vzhledem se vlastně nehodící k práci u strojů, a přece to byl - Šubal. Kdyby to byl Karel nepoznal všem na očích, v nichž se zračilo jisté uspokojení, což platilo i pro kapitána, musel by to ke své hrůze vidět na topičovi, který sevřel pěsti na svých napjatých pažích tak, jako by to sevření u něho bylo tou nejdůležitější věcí, které je připraven obětovat vše, co je v něm živého. Tam tkvěla ted' všechna jeho síla, i ta, která ho vůbec držela, aby nepadl.

A tak zde byl ten nepřítel, uvolněný a svěží v slavnostním úboru, s účetní knihou pod paží, pravděpodobně s topičovými výplatními listinami a pracovními výkazy, a díval se po řadě všem do očí, dáváje bezostyšně najevo, že chce především zjistit, jak je každý z nich naladěný. Všechn těch sedm mu už také bylo přátelsky nakloněno, neboť i když kapitán měl proti němu prve jisté námitky, nebo je možná jen předstíral, po tom trápení, které mu způsobil topič, se mu zdálo, že už nemá Šubalovi ani v nejmenším co vytknout. S člověkem, jako je topič, se ani nedá nakládat dost přísně, a jestli se Šubalovi dá něco vytknout, tedy to, že během času nedokázal topičovu vzpurnost zkrátit do té míry, aby se už dnes neopovážil objevit před kapitánem.

Ted' se snad dalo ještě předpokládat, že se střetnutí topiče se Šubalem nemine ani před těmi lidmi účinkem, jaký může mít před vyšším fůrem, neboť i když se Šubal dokázal dobře přetvařovat, nemusel to přece vůbec vydržet až do konce. Stačí, aby krátce probleskla jeho špatnost, a Karel se už postará, aby ji páni postřehli. Vždyť už přibližně zná bystrost, slabosti, rozmary jednotlivých pánů a z tohoto hlediska nebyl ztracený čas, který zde dosud strávil. Jen kdyby byl topič v lepší kondici, ale ten zřejmě nebyl vůbec schopen bojovat. Kdyby mu tak někdo Šubala podržel, asi by byl dokázal pěstmi roztlouci jeho nenáviděnou lebku. Ale on už ani nebyl s to těch pár kroků k němu popojít. Proč jen Karel

nevytušil, co se dalo tak snadno vytušit, že Šubal nakonec jistě přijde, ne-li z vlastního popudu, tak na kapitánovo zavolání. Proč na cestě sem s topičem nedomluvil přesný válečný plán, místo aby, jak to ve skutečnosti provedli, zoufale nepřipraveni jednoduše vstoupili tam, kde byly dveře? Dokáže topič vůbec ještě mluvit, říkat ano a ne, jak bude potřeba u křížového výsledku, který ho čeká ovšem jen v nejlepším případě? Stál tu rozkročený, nejistý v kolenou, hlavu trochu zvednutou, a vzduch procházel otevřenými ústy, jako by uvnitř už nebyly plíce, které by jej spotřebovaly.

Karel se však cítil tak silný a při smyslech jako snad nikdy dřív, když byl doma. Kdyby ho tak viděli rodiče, jak v cizí zemi, před váženými osobami hájí dobro, a i když dosud nezvítězil, přece jen je dokonale připraven k poslednímu vítěznému boji. Změnili by pak své mínění o něm? Posadili by si ho mezi sebe a pochválili ho? Pohlédli by mu jednou jedinkrát do očí, které jsou jim tak oddány? Nejisté otázky a nejméně vhodná chvíle, aby je kladl!

"Přicházím, jelikož se domnívám, že mě topič viní z nějaké nepoctivosti. Jedno děvče z kuchyně mi řeklo, že ho vidělo, jak sem jde. Pane kapitáne a vy všichni, pánové, jsem připraven vyvrátit jakékoliv obvinění na základě svých písemností, v případě potřeby výpověďmi nezaujatých a neovlivněných svědků, kteří stojí za dveřmi." Tak promluvil Šubal. To byla ovšem jasná řeč muže a podle toho, jak se změnil výraz ve tvářích posluchačů, dalo se soudit, že poprvé po dlouhém čase slyší zase lidské zvuky. Nepostřehli ovšem, že i tato krásná řeč má trhliny. Proč první věcné slovo, které ho napadlo, byla "nepoctivost"? Nemělo snad prve obviňování začít zde, a ne u jeho národnostní předpojatosti? Jedno děvče z kuchyně vidělo topiče, jak jde do kanceláře, a Šubal hned pochopil? Nebylo to vědomí viny, co mu zbystřilo rozum? A svědky si hned přivedl a ještě o nich nadto prohlásil, že jsou nezaujatí a neovlivnění? Darebáctví, samé darebáctví! A ti pánové to strpí a ještě uznávají, že si vede správně? Proč nechal nepochybně uplynout velice mnoho času mezi zprávou toho děvčete z kuchyně a svým příchodem sem? Přece za žádným jiným účelem, než aby topič pány tak unavil, že pozvolna ztratí schopnost jasného úsudku, které se Šubal především musí bát. Nestál už určitě dlouho za dveřmi a nezaklepal až v okamžiku, když po podružné otázce toho pána mohl doufat, že je s topičem konec?

Vše bylo jasné a Šubal to také nechtěně tak podal, avšak těm pánům se to musí říci jinak, ještě srozumitelněji. Je potřeba je vyburcovat. Tak honem, Karle, využij aspoň teď času, než předstoupí svědkové a vše zaplaví!

Právě však dal kapitán Šubalovi pokyn, ten hned nato ustoupil stranou - neboť jeho záležitost byla podle všeho na chvíli odložena -, a začal se potichu bavit se sluhou, který se k němu hned přidal, přitom se po očku díval na topiče a na Karla a velice výmluvně rozkládal rukama. Šubal si tak patrně nacvičoval svůj příští velký proslav.

"Pane Jakobe, nechtěl jste se na něco zeptat toho mladého muže?" řekl kapitán za naprostého ticha pánovi s bambusovou hůlkou.

"Zajisté," řekl pán a malou úklonou poděkoval za tu pozornost. A pak se Karla ještě jednou zeptal: "Jak se vlastně jmenujete?"

Karel se domníval, že bude ke prospěchu velké hlavní záležitosti, bude-li ten nečekaný a rušivý dotaz neústupného tazatele brzy vyřízen, a proto se nepředstavil, jak měl ve zvyku, předložením pasu, který by byl musel teprve hledat, a odpověděl krátce: "Karel Rossmann."

"Ale," řekl muž oslovený jménem Jakob a nejprve s napůl pochybovačným úsměvem ustoupil. I kapitán, vrchní pokladník, lodní důstojník, ba dokonce i sluha se zjevně Karlovu jménu nadmíru podívovali. Jen páni z přístavního úřadu a Šubal se tvářili lhostejně.

"Ale," řekl znovu pan Jakob a trochu strnulým krokem přistoupil ke Karlovi, "pak ale jsem tvůj strýc Jakob a ty jsi můj milý synovec. Vždyť jsem to celou tu dobu tušil!" řekl, obrací se ke kapitánovi, potom Karla objal a políbil, což Karel vše mlčky snášel.

"Jak se jmenujete vy?" zeptal se Karel, když ucítil, že objetí povolilo, sice velmi zdvořile, ale bez jakéhokoliv dojetí, a usilovně se snažil odhadnout, jaké důsledky může tato nová událost mít pro topiče. Zatím nic nenasvědčovalo, že by to mohlo Šubalovi nějak prospět.

"Chápejte přece, mladý muži, jaké máte štěstí," řekl kapitán, domnívající se, že se Karlova otázka dotkla osobní důstojnosti pana Jakoba, který si stoupl k oknu, zřejmě aby ostatním nemusel ukazovat svou rozrušenou tvář, kterou si navíc otíral lehkými dotyky kapesníku. "To je senátor Edward Jakob, který se k vám přihlásil jako váš strýc. Čeká vás nyní skvělá kariéra, jaké jste se přece dosud asi vůbec nenadál. Snažte se to pochopit, pokud je to v první chvíli možné, a vzpamatujte se."

"Mám sice v Americe strýce Jakoba," řekl Karel obrácen ke kapitánovi, "ale jestli jsem dobře rozuměl, je Jakob pouze příjmení pana senátora."

"Tak jest," řekl kapitán nedočkavě.

"Nu a můj strýc Jakob, bratr mé matky, se jmenuje Jakob křestním jménem, kdežto jeho příjmení by samozřejmě muselo znít stejně jako příjmení mé matky, která je rozená Bendelmayerová."

"Pánové!" zvolal na Karlovo vysvětlení senátor, který se čile vrátil od okna, kde se vzpamatoval. Všichni kromě úředníků z přístavu se dali do smíchu, někteří jakoby dojetím, někteří bůhvíproč.

Co jsem řekl, přece rozhodně nebylo tak směšné, pomyslel si Karel.

"Pánové," opakoval senátor, "proti mé i proti své vůli jste účastníky malého rodinného výjevu, a nemohu vám proto nepodat vysvětlení, jelikož, jak se domnívám, dokonale zasvěcen je toliko pan kapitán" - po této zmínce následovala vzájemná úklona.

Ted' si ale opravdu musím dávat pozor na každé slovo, řekl si Karel a potěšilo ho, když pohlédl stranou a zpozoroval, že se do topičova těla začíná vracet život.

"Žiji po všechna ta dlouhá léta svého amerického pobytu - slovo pobyt se zde sice příliš nehodí pro amerického občana, jímž jsem celou duší - po všechna ta dlouhá léta tedy žiji úplně odloučen od svých evropských příbuzných, z důvodů, které sem za prvé nepatří a o nichž vyprávět by mě za druhé opravdu stálo příliš mnoho sil. Bojím se dokonce chvíle, kdy budu možná nucen povědět je svému milému synovci, jelikož přitom bude bohužel nutno otevřeně promluvit o jeho rodičích a jejich příbuzenstvu."

Je to můj strýc, není pochyby, řekl si Karel a poslouchal, pravděpodobně si dal změnit jméno.

"Tak můj milý synovec byl svými rodiči - jen tu věc nazvěme také pravým jménem - jednoduše odstraněn, jako se vyhodí ze dveří kočka, když zlobí. Nechci nikterak zastírat, co můj synovec provedl, že byl takto potrestán, ale jeho provinění je toho druhu, že je stačí prostě pojmenovat, a vina je tím dostatečně prominuta. To zní rozumně, říkal si Karel, ale nechci, aby to vypravoval kdekomu. Ostatně vždyť to ani nemůže vědět. Odkud také?

"Byl totiž," pokračoval strýc a opíral se o bambusovou hůlku, kterou měl před sebou vzepřenou a trochu se nad ní nakláněl, a opravdu se mu tím podařilo zbavit celou věc zbytečné slavnosti, kterou by jinak zcela určitě měla -, "byl totiž sveden služebnou Johannou Brummerovou, asi pětaticetiletou osobou. Slovem _sveden' se nechci svého synovce nikterak dotknout, ale je přece těžké najít jiné, stejně přiléhavé slovo."

Karel už přistoupil dost blízko ke strýci a tam se otočil, aby z tváří přítomných vyčetl, jaký dojem na ně to vyprávění udělalo. Nikdo se nesmál, všichni trpělivě a vážně naslouchali. Konečně nikdo se také nesměje synovci senátora při první příležitosti, která se mu naskytne. Spíš se už dalo říci, že se na Karla usmál topič, byť jen zcela neznatelně, bylo to však za prvé potěšující jako nová známka života a za druhé omluvitelné, jelikož přece Karel dělal prve v kabině zvláštní tajnosti s touto věcí, která se teď dostala tak na veřejnost.

"A tak ta Brummerová," pokračoval strýc, "měla s mým synovcem dítě, zdravého chlapce, který dostal při křtu jméno Jakob, nepochybně si vzpomněli na moji maličkost, která zřejmě udělala na to děvče velký dojem, i když synovec se o mně zmiňoval jistě jen zcela podružně. Naštěstí, pravím. Poněvadž totiž rodiče, aby se vyhnuli placení alimentů nebo jinému skandálu, který by se dotkl jich samotných - neznám, to musím zdůraznit, ani tamější zákony, ani celkové poměry rodičů -, poněvadž tedy rodiče, aby se vyhnuli placení alimentů a skandálu, dali svého syna, mého milého synovce, odvézt do Ameriky, jak je vidět, s nezodpovědně nedostatečnou výbavou, a nebytí znamení a divů, které se dosud udržely právě v Americe, byl by chlapec, odkázaný sám na sebe, zašel asi už hned v některé uličce v newyorském přístavu, kdyby mi ta služebná v dopise mně adresovaném, který se mi po dlouhém bloudění dostal především rukou, nesdělila celou tu historii, včetně osobního popisu mého synovce a prozíravě i jména lodi. Kdybych měl v úmyslu vás pobavit, pánové, mohl bych zde snad několik míst z toho dopisu přečíst" - vytáhl z kapsy dva obrovské, hustě popsané archy dopisního papíru a zamával jimi. "Určitě by zapůsobil, protože je napsán s poněkud prostou, třebaže vždy dobře míněnou vychytralostí a s velkou láskou k otci toho dítěte. Ale já už vás nechci ani víc bavit, než je nutné k objasnění věci, natož se snad hned na uvítanou dotknout možná dosud živých citů svého synovce, který si může, bude-li chtít, pro poučení dopis přečíst v tichosti ve svém pokoji, který je pro něho již připraven."

Avšak Karel k tomu děvčeti nic necítil. V zmateném obraze čím dál více se vzdalující minulosti seděla v kuchyni vedle příborníku a loktem se opírala o jeho desku. Pohlédla na něho, když občas přišel do kuchyně, aby donesl otci sklenici na vodu nebo vyřídil nějaký matčin příkaz. Někdy psala celá zkrivená vedle příborníku dopis a hledala v Karlově tváři myšlenky. Někdy si rukou zakrývala oči, pak neslyšela, když se na ni promluvílo. Někdy klečela ve své těsné komůrce vedle kuchyně a modlila se k dřevěnému kříži; Karel ji pak jen nesměle pozoroval škvírou v pootevřených dveřích, když procházel kolem. Někdy pobíhala po kuchyni a smějíc se jak čarodějnice uskočila, když se jí Karel postavil do cesty. Někdy, když Karel vešel do kuchyně, zavřela dveře a držela kliku tak dlouho v ruce, až ji Karel požádal, aby mohl odejít. Někdy přinesla věci, které ani nechtěl, a vtiskla mu je mlčky do rukou. Jednou však řekla: "Karle!", a jak stále žasl nad

nečekaným oslovením, vedla ho vzdychajíc a pitvoříc se do své komůrky a zamkla. Vzala ho kolem krku, jako by ho chtěla škrtit, a zatímco ho prosila, aby ji svlékl, svlékla ve skutečnosti ona jeho a položila ho do své postele, jako by ho od té chvíle nechtěla už nikomu dát, jen ho hladit a opatrovat až do skonání světa. "Karle, ach ty můj Karle," volala, jako by ho viděla a ujišťovala se, že jí patří, kdežto on neviděl dočista nic a cítil se nesvůj v té spoustě teplých peřin, které nastlala asi schválně pro něho. Potom si k němu také lehla a chtěla na něm vyzvědět nějaké tajnosti, ale on jí nemohl žádné sdělit a ona se žertem či doopravdy zlobila, třásla jím, poslouchala, jak mu bije srdce, pak nabídla svoji hrud', aby si také tak poslechl, ale nedokázala k tomu Karla přimět, tiskla nahé břicho k jeho tělu, šmátrala mu rukou mezi nohama tak odporně, že se Karel otrásl, až se mu hlava a krk svezly z polštářů, pak do něho několikrát břichem strčila - bylo mu, jako by byla částí jeho těla, a možná z toho důvodu se ho zmocnila strašlivá bezmocnost. S pláčem se nakonec vrátil do své postele, poté co mnohokrát vyslovila přání, aby se znovu setkali. To bylo tehdy všechno, a přece z toho strýc dokázal udělat velkou událost. A kuchařka na něho tedy také pamatovala a vyrozuměla strýce o jeho příjezdu. Bylo to od ní hezké jednání a on jí to snad ještě někdy oplátí.

"A nyní," zvolal senátor, "chci od tebe upřímně slyšet, jsem-li tvůj strýc nebo ne."

"Jsi můj strýc," řekl Karel a políbil mu ruku a byl za to políben na čelo. "Jsem velice rád, že jsem se s tebou setkal, ale mylíš se, jestli se domníváš, že moji rodiče o tobě mluví jen špatně. Ale i jinak bylo v tom, co jsi řekl, několik omylů, to jest mám za to, že ve skutečnosti se vše tak neudálo. Jenže ty dosud opravdu ani nemůžeš ty věci tak dobře posoudit a kromě toho si myslím, že nijak zvlášť neuškodí, jestliže pánové byli v jednotlivostech trochu nesprávně informováni o záležitostech, na které jim přece opravdu nemůže přilízt záležet."

"Správná řeč," řekl senátor, odvedl Karla ke kapitánovi, který jevil viditelně zájem, a zeptal se: "Nemám skvělého synovce?"

"Jsem šťasten, pane senátore," řekl kapitán a uklonil se, jak dovedou jen lidé s vojenskou výchovou, "že jsem vašeho synovce poznal. Je obzvláštní ctí pro moji loď, že na ní došlo k takovému setkání. Ale jízda v mezípalubí byla asi velmi zlá, pravda, jenže kdo může vědět, koho tam vezeme. A tak děláme všechno možné, abychom lidem v mezípalubí plavbu co nejvíce ulehčili, mnohem víc například než americké linky, ale aby taková cesta byla potěšením, to se nám ovšem stále ještě nepodařilo."

"Nebylo mi to na škodu," řekl Karel.

"Nebylo mu to na škodu!" opakoval senátor a hlasitě se smál.

"Jen se obávám, že jsem přišel o kufr -" a tím si připomněl vše, co se přihodilo a co ještě zbývá vykonat, rozhlédl se a spatřil, že všichni přítomní jsou na svých dřívějších místech, němě úctou a údivem, a oči mají upřené na něho. Jen na přístavních úřednících bylo vidět, pokud se to dalo poznat z jejich přísných, samolibých tváří, jak litují, že přišli v tak nevhodnou dobu, a kapesní hodinky, které teď ležely před nimi, byly pro ně asi důležitější než vše, co se dá a možná ještě bude dít v místnosti.

První, kdo po kapitánovi projevil účast, byl kupodivu topič. "Srdečně vám gratuluji," řekl a potřásl Karlovi rukou, čímž chtěl vyjádřit i cosi jako uznání. Když se pak chtěl stejnými slovy obrátit i na senátora, ten couvl, jako by tím topič překročil svá práva; topič od toho také ihned upustil.

Ostatní ale teď pochopili, co je třeba učinit, a kolem Karla a senátora se hned vytvořil zmatek. Tak se stalo, že Karel dostal dokonce blahopřání od Šubala, přijal je a poděkoval. Když znovu nastal klid, přistoupili jako poslední přístavní úředníci a pronesli dvě anglická slova, což působilo směšně.

Senátorovi se zachtělo vychutnat radost až do dna, připomenout sobě i jiným podružnější okolnosti, což všichni samozřejmě nejen strpěli, nýbrž i se zájmem přijali. Tak upozornil, že si do svého zápisníku pro případ naléhavé okamžité potřeby zapsal Karlova nejnápadnější poznávací znamení, o nichž se ve svém dopise zmiňovala kuchařka. A teď při topičově nesnesitelném tlachání zápisník vyndal za jediným účelem, aby se rozptýlil, a bavil se tím, že se snažil kuchařčiny postřehy, nevynikající samozřejmě zrovna detektivní správností, porovnávat s Karlovým zevnějškem. "A tak člověk najde svého synovce!" skončil tónem, jako by chtěl znova dostávat gratulace.

"Co se teď bude dít s topičem?" zeptal se Karel, jako by neposlouchal strýcovo předchozí vyprávění. Domníval se, že ve svém novém postavení může vše, co si myslí, také vyslovit.

"S topičem se bude dít to, co si zaslouží," řekl senátor, "a co pan kapitán uzná za dobré. Myslím, že máme topiče dost a víc než dost, v tom mi jistě dá každý z přítomných pánů za pravdu."

"To přece nerozhoduje, jde-li o spravedlnost," řekl Karel. Stál mezi strýcem a kapitánem, a snad proto, že tam takto stál, domníval se, že rozhodnutí je v jeho rukou.

A topič přesto vypadal, jako by už neměl žádnou naději. Ruce měl nedbale zastrčené za opaskem, jež bylo vidět při jeho vzrušených pohybech spolu s pruhem vzorkované košile. To mu naprosto nevadilo; postěžoval si prve na všechno své trápení, ať teď všichni vidí i těch pár hadrů, které má na sobě, a pak ať ho odsud vynesou. Představoval si, že by mu toto poslední dobrodiní měli prokázat sluha se Šubalem jako dva nejníže zde postavení. Šubal bude pak mít pokoj a nebude si už zoufat, jak se vyjádřil vrchní pokladník. Kapitán bude moci zaměstnávat samé Rumuny, všude se bude hovořit rumunsky a snad pak opravdu půjde všechno lépe. Žádný topič už nebude tlachat v hlavní pokladně, jen jeho poslední tlachání zůstane v celkem vlídné paměti, protože, jak výslovně prohlásil senátor, zavadlo nepřímý podnět k tomu, že poznal synovce. Tento synovec se mu ostatně předtím několikrát snažil pomoci, a tudíž dávno předtím se mu víc než dost odvděčil za to, jak mu topič posloužil při tom shledání; topiče ani nenapadlo, aby po něm teď ještě něco požadoval. Ostatně i když je synovcem senátora, zdaleka není ještě kapitánem, ale z úst kapitána padne nakonec to zlé slovo. - Jak se srovnávalo s jeho smýšlením, nepokoušel se topič na Karla ani pohlédnout, ale bohužel nezbylo v té místnosti nepřátel žádné jiné místo, kde by jeho oči spočinuly.

"Chápej dobře, jak se věci mají," řekl senátor Karlovi, "jde snad o věc spravedlnosti, ale zároveň o věc disciplíny. Obojí a obzvlášť to druhé musí zde posoudit pan kapitán."

"Tak jest," zašeptal topič. Kdo si toho všiml a pochopil, udiveně se usmál.

"Ale beztoho jsme už pana kapitána zdrželi v jeho služebních záležitostech, které se určitě právě při příjezdu do New Yorku neuvěřitelně nahromadily, takže máme nejvyšší čas opustit loď, abychom mimoto ještě neudělali bůhvíjakou událost z toho malicherného hašteření dvou strojníků i tím, že se do toho budeme úplně zbytečně plést. Ostatně naprosto chápu tvé jednání, milý synovče, ale právě to mi dává právo co nejrychleji tě odtud odvést."

"Okamžitě dám pro vás spustit člun," řekl kapitán a ke Karlovu úžasu vůbec nic nenamítal proti strýcovým slovům, která si přece bylo jistě možno vykládat tak, že se strýc ponizuje. Vrchní pokladník se o překot vrhl k psacímu stolu a telefonoval kapitánův příkaz vrchnímu lodníkovi.

Čas už kvapí, řekl si Karel, ale nemohu nic dělat, nechci-li všechny urazit. Nemohu teď přece strýce opustit, sotva mě nalezl. Kapitán je sice zdvořilý, ale to je také vše. U disciplíny jeho zdvořilost končí, a strýc mu určitě mluvil z duše. Se Šubalem mluvit nechci, dokonce lituji, že jsem mu podal ruku. A všichni ti ostatní lidé jsou nuly.

A v těchto myšlenkách šel pomalu k topiči, vytáhl mu pravou ruku z opasku, podržel ji ve své a pohrával si s ní. "Pročpak nic neříkáš?" zeptal se. "Pročpak si necháváš všechno líbit?"

Topič jen svažtil čelo, jako by hledal výraz pro to, co má říci. Jinak se shůry díval na svoji a na Karlovu ruku. "Vždyť ti bylo ukřivděno jako nikomu jinému na lodi, to vím naprosto přesně." A Karel provlékal své prsty mezi prsty topiče, který se lesknoucima se očima rozhlížel, jako by pociťoval rozkoš, kterou mu však nikdo nemůže zazlívát.

"Musíš se ale bránit, říkat ano a ne, jinak přece nebudou ti lidé mít ani ponětí, co je pravda. Musíš mi slíbit, že mě poslechněš. Já sám se totiž z mnoha důvodů obávám, že už ti vůbec nebudu moci pomáhat." A tu se Karel rozplakal, ubal přitom topiči ruku a uchopil tu rozpraskanou, skoro neživou ruku a tiskl si ji k tváři jako poklad, jehož se musí vzdát. - Ale vtom stál už vedle něho také strýc senátor a vlekl ho pryč, třebaže skoro bez nucení.

"Zdá se, že ti topič učaroval," řekl a hleděl přes Karlovu hlavu chápavě na kapitána. "Cítil ses opuštěný, pak jsi našel topiče a jsi mu teď vděčný, to si docela zaslouží pochvalu. Ale nepřeháněj to, už kvůli mně ne, a uč se chápat své postavení."

Za dveřmi nastal povyk, bylo slyšet volání, a zdálo se dokonce, jako by někoho surově strčili a on vrazil do dveří. Vstoupil lodník, trochu zpustlý, a měl na sobě dívčí zástěru. "Venku jsou lidé," zvolal a ohnal se kolem sebe loktem, jako by byl dosud v tlačnici. Posléze se vzpamatoval a chtěl kapitánovi zasalutovat, vtom si všiml zástěry, strhl ji, odhodil na zem a zvolal: "To je ale hnusné, tak oni mi uvázali zástěru." Potom ale srazil paty a zasalutoval. Někdo se pokusil o smích, ale kapitán řekl přísně: "Tomu říkám dobrá nálada. Kdopak je venku?"

"To jsou moji svědkové," řekl Šubal a předstoupil, "uctivě prosím za prominutí, že se chovají nevhodně. Když mají ti lidé za sebou plavbu po moři, jsou někdy jako diví."

"Zavolejte je okamžitě dovnitř!" poručil kapitán, a obrací se hned k senátorovi, řekl uctivě, ale ve spěchu: "Buďte nyní tak laskav, vážený pane senátore, a následujte se svým panem synovcem tohoto námořníka, který vás dovede do člunu. Nemusím snad již říkat, jakým potěšením a jakou ctí pro mne bylo, že jsem se s vámi, pane senátore, osobně seznámil. Přejí si jen, abych měl brzy příležitost pokračovat s vámi, pane senátore, zase někdy v přerušeném rozhovoru o poměrech v americkém loďstvu a pak snad být znova vyrušen tak příjemně jako dnes."

"Zatím mi stačí tento jeden synovec," řekl strýc a smál se. "A nyní přijměte můj nejsrdečnější dík za vaši laskavost a mějte se dobře. Ostatně nebylo by tak docela nemožné, že bychom se" - a upřímně k sobě Karla přitiskl - "při naší příští

cestě do Evropy s vámi třeba sešli na delší dobu."

"Upřímně by mě těšilo," řekl kapitán. Oba páni si potřásli rukama, Karel mohl podat kapitánovi ruku už jen mlčky a letmo, neboť kapitána se už dožadovalo snad patnáct lidí, kteří sem vtrhli pod Šubalovým vedením sice trochu rozpačitě, ale přece hodně hlasitě. Lodník poprosil senátora, aby směl jít vpředu, a razil pak zástupem cestu jemu i Karlovi, kteří mezi uklánějícími se lidmi snadno prošli. Zdálo se, že tito celkem dobromyslní lidé považují Šubalův spor s topičem za žert, který nepřestává být směšný ani před kapitánem. Karel mezi nimi zpozoroval i Linu, děvče z kuchyně, která na noho vesele mrkala a uvázala si zástěru, kterou lodník odhodil, byla totiž její.

Šli stále za námořníkem, vyšli z kanceláře a zahrnuli do malé chodby, která je po několika krocích dovedla k dvířkům, od nichž vedly krátké schody dolů do člunu, který pro ně byl připraven. Lodníci ve člunu, do něhož jejich průvodce jedním skokem naskočil, povstali a salutovali. Senátor zrovna Karla nabádal, aby sestupoval opatrně, když vtom se Karel ještě na nejhořejším schodu prudce rozplakal. Senátor položil pravou ruku Karlovi pod bradu, tiskl ho pevně k sobě a levou rukou ho hladil. Tak pomalu scházeli schod za schodem dolů a přitisknutí k sobě vstoupili do člunu, kde senátor pro Karla vyhledal dobré místo přímo proti sobě. Na senátorovo znamení odrazili námořníci od lodi a hned byli v plné práci. Sotva se vzdálili několik metrů od lodi, Karel znenadání objevil, že jsou právě na té straně lodi, kam vedou okna hlavní pokladny. Všechna ta tři okna byla obsazena Šubalovými svědky, kteří velice přátelsky zdravili a mávali, strýc dokonce děkoval a jeden lodník udělal parádní kousek, poslal rukou vzhůru polibek a vlastně přitom nepřestal pravidelně veslovat. Topič jako by už vskutku neexistoval. Karel se pozorněji zahleděl na strýce, jehož se skoro dotýkal koleno, a zmocnily se ho pochybnosti, jestli mu tento člověk bude kdy moci nahradit topiče. Strýc také jeho pohledu uhnul a hleděl do vln, v nichž se jejich člun zmítal.